

Taalbeleidsplan 2025-2026

3 juli 2025

Inhoud

Voorwoord	2
Situatieschets	3
Speerpunten	5
1. Taalontwikkeling	5
2. Leesplezier	7
3. Taalgericht vakonderwijs	9
Bronnenlijst	11

Voorwoord

De overheid adviseert scholen meer aandacht te besteden aan basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen/wiskunde en burgerschap. Op het Ichthus Lyceum hebben we voor elk van deze drie aandachtsgebieden een beleidsstuk gemaakt.

Voor u ligt het taalbeleidsplan. De taalcoördinatoren van het Ichthus Lyceum hebben dit plan vastgesteld, in samenspraak met de schoolleiding. De MR heeft ingestemd op 30 juni 2025. Het taalbeleidsplan sluit aan bij het schoolplan 2024-2028 en treedt in werking op 1 augustus 2025.

Het doel van het taalbeleidsplan is de taalvaardigheden van onze leerlingen te verbeteren. Het document is tot stand gekomen op basis van gesprekken met leden van verschillende secties, analyses van de taalvaardigheid van onze leerlingen en input van collega's tijdens netwerkbijeenkomsten en een congres. Dit plan is een vervolg op eerdere plannen van de sectie Nederlands. Ook hebben we gebruikgemaakt van het onderzoek *Taalbeleid op het Ichthus Lyceum* (2017) van H. Hovius en G. Walda.

Het taalbeleidsplan is een dynamisch werkplan dat wij zullen evalueren, aanpassen en bijstellen op basis van voortschrijdend inzicht en politieke beslissingen.

Driehuis, 16 juni 2025

Sara Min en Annemarie Geleijnse,
Taalcoördinatoren Ichthus Lyceum

Situatieschets

Taal gebruiken we om woorden te geven aan ervaringen en die ervaringen met elkaar te delen. Taal is de sleutel tot denken, leren en creëren. Het Ichthus Lyceum streeft naar een taalrijke schoolomgeving waarin alle leerlingen zich kunnen ontwikkelen tot taalvaardige individuen.

Taalvaardigheid in zaakvakken

De docenten van het Ichthus Lyceum hebben de indruk dat de leesvaardigheid en de woordenschat van de leerlingen onvoldoende is of achteruitgaat. Dit blijkt echter niet uit de Cito-volgtoetsen die we jaarlijks afnemen.

Docenten van zaakvakken (geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, levensbeschouwing, maatschappijleer, economie) geven aan dat leerlingen moeite hebben met het aanwijzen van de kern van een tekst. Daarnaast zijn leerlingen onvoldoende in staat om op basis van een tekst de chronologische volgorde van gebeurtenissen te bepalen. Ook kunnen ze hoofdzaken en bijzaken niet goed van elkaar onderscheiden. Bovendien hebben leerlingen een te beperkte woordenschat. Ze hebben moeite met het zich eigen maken van vaktaal, bijvoorbeeld woorden zoals ‘determineren’ of ‘destillaat’. Ook heeft een groep leerlingen onvoldoende beheersing van de schooltaal die ze nodig hebben, denk aan woorden zoals ‘citeer’ of ‘verklaar’ (*Taalbeleid Ichthus*, 2017).

De daling van het niveau van begrijpend lezen is ook landelijk een zorgwekkende trend. De daling is met name zichtbaar in vaardigheden die nodig zijn voor het diepgaand verwerken van teksten: het vermogen om de kwaliteit en de geloofwaardigheid van teksten te beoordelen, te reflecteren op vorm en inhoud en om te gaan met conflicterende informatie binnen of tussen teksten (zie de resultaten van het PISA-onderzoek en het visiestuk *Beter leesonderwijs: van weten naar doen* van de Kennistafel Effectief Leesonderwijs, 2021).

Noodzaak van taalvaardigheid

Taalvaardigheid is een basisvaardigheid die noodzakelijk is voor alle schoolvakken. Ook is taalvaardigheid een voorwaarde om te kunnen functioneren in de maatschappij. Elke dag krijgen leerlingen mondelinge aanwijzingen, ze voeren schriftelijke opdrachten uit, ze lezen teksten, instructies of toetsvragen en ze geven uitleg aan medeleerlingen. Ze schrijven teksten, geven presentaties en voeren discussies en debatten. Naast een algemene woordenschat verwachten we van onze leerlingen een voldoende beheersing van schooltaal en specifieke vaktaal.

Snelle informele overdracht van informatie is voor jongeren steeds vanzelfsprekender. Tegelijk eist de maatschappij dat volwassenen kennis hebben van formele, correcte communicatie. De taalontwikkeling van leerlingen heeft meer aandacht nodig, in alle geledingen van het onderwijs en binnen alle vakken op het Ichthus Lyceum. Het helpen ontwikkelen van de taalvaardigheid van onze leerlingen is een verantwoordelijkheid van elke docent. Om ervoor te zorgen dat de leerlingen de gewenste referentieniveaus halen, is het belangrijk dat alle docenten in de reguliere lessen van alle vakken impliciet en expliciet tijd besteden aan taalvaardigheid. De docent Nederlands kan niet de enige

zijn die zorg draagt voor taalontwikkeling. Bij het verder uitbouwen van ons taalgericht vakonderwijs hanteren we het *Handboek taalgericht vakonderwijs* (2020).

Referentiekader taal en rekenen

De streefdoelen van het Ichthus Lyceum zijn gebaseerd op het referentiekader taal en rekenen (SLO, 2023). Dit referentiekader bestaat uit fundamentele niveaus (F-niveaus) en streefniveaus (S-niveaus), zoals weergegeven in Tabel 1 hieronder.

Het vereiste instroomniveau voor het voortgezet onderwijs is 1F. Het Ichthus Lyceum doet mee aan een experiment van Cito. Cito vergelijkt de resultaten per leerling en daarnaast vergelijkt Cito de schoolpopulatie met de populatie van andere scholen. Uit de gegevens van schooljaar 2023-2024 blijkt dat de brugklasleerlingen van het Ichthus Lyceum instromen met een gemiddeld tot bovengemiddeld niveau. Uit de resultaten van Toets-1 blijkt dat onze leerlingen op gemiddeld niveau scoren, of iets daarboven. Datzelfde beeld komt naar voren in Toets-0 van schooljaar 2024-2025. Alleen op woordenschat Engels scoort de havo-brugklas onder het gemiddelde. Doordat de resultaten van Toets-2 van klas 2 in schooljaar 2024-2025 ontbreken, is het lastig om conclusies te trekken. Wel kunnen we vaststellen dat het instroomniveau gemiddeld tot bovengemiddeld is. Docenten hebben de indruk dat het algemene instroomniveau onvoldoende is of achteruitgaat, maar dit blijkt vooralsnog niet uit de cijfers. In samenspraak met docenten en mentoren hebben we extra begeleiding aangeboden aan zwakkere leerlingen.

In de bovenbouw is het eindexamen de graadmeter: het streven is dat onze CE-resultaten voor Nederlands en wiskunde op of boven het landelijk gemiddelde liggen. In het eindexamen Nederlands ligt de nadruk op leesvaardigheid.

Niveau	Aanbeveling referentiekader	Volgens wet- en regelgeving
1F en 1S	eind primair onderwijs	eind primair onderwijs
2F	eind vmbo-bb en vmbo-kb, eind mbo-2 en mbo-3	eind vmbo, mbo-2 en mbo-3
2S	eind onderbouw havo/vwo en vmbo-gt	niet van toepassing
3F	eind mbo-4	eind havo, vwo en mbo-4
3S	eind havo en vwo, eind specifieke opleidingen	mbo-4 niet van toepassing

Tabel 1 Referentieniveaus taal en rekenen (SLO, 2023)

Speerpunten

Het Ichthus Lyceum heeft de volgende drie speerpunten geformuleerd voor het taalbeleid in de schooljaren 2025-2028.

1. Taalontwikkeling
2. Leesplezier
3. Taalgericht vakonderwijs

Aan het eind van ieder schooljaar evalueren we de speerpunten en de bijbehorende doelen om na te gaan of we hebben bereikt wat we wilden en om nieuwe doelen op te stellen. We betrekken hierbij zowel medewerkers als leerlingen.

Hieronder lichten we elk speerpunt toe. We beschrijven de huidige situatie, de doelen en de aanpak voor het schooljaar 2025-2026 en de doelen op langere termijn.

1. Taalontwikkeling

We volgen de ontwikkeling van de taalvaardigheid van onze leerlingen met Cito-volgtoetsen in de onderbouw en met methode-onafhankelijke toetsen in de bovenbouw. Alle leerlingen hebben bij het verlaten van de school het wettelijk vereiste niveau 3F.

Huidige situatie

In het begin van de brugklas, aan het eind van de brugklas en halverwege klas 2 en 3 maken alle leerlingen de voortgangstoetsen van Cito. De resultaten van deze toetsen gebruiken we om te determineren en te bepalen of er behoefte is aan (extra) ondersteuning. Een punt van aandacht is dat niet alle leerlingen de Cito-toetsen serieus maken, doordat scores zij lager dan hun werkelijke niveau. De data kunnen dus een vertekend beeld geven. Hiervoor hebben we nog geen oplossing gevonden.

Bij het selecteren van taalzwakke leerlingen die extra ondersteuning kunnen gebruiken, vragen we hulp van de docenten Nederlands. Zij geven aan dat ze het lastig vinden te bepalen wie hiervoor in aanmerking komt omdat er geen duidelijke criteria zijn.

Onze ambitie is zowel in de onderbouw als in de bovenbouw een methode-onafhankelijke toets af te nemen die kernvaardigheden meet, zoals leesvaardigheid en woordenschat. Een belangrijke voorwaarde is dat we een manier vinden om de motivatie van leerlingen te verhogen, zodat zij de toets serieus maken en wij bruikbare informatie kunnen afleiden uit de resultaten.

Taalontwikkeling: doelen en aanpak 2025-2026

Doel 1

Ondersteuningslessen

De ondersteuningslessen zetten we voort en we onderzoeken hoe we de effectiviteit kunnen verhogen. De taalcoördinatoren maken samen met docenten Nederlands, en in overleg met de mentoren, een lijst van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Dit jaar ligt de focus op leesvaardigheid. De ondersteuning vindt buiten de reguliere lessen plaats, door externen en met gebruik van de online tool NUMO.

Doel 2

Analyse Cito-toetsen

De taalcoördinatoren analyseren de Cito-toetsen van klas 1, 2 en 3 en zij delen de uitkomsten met de mentoren van de betreffende klassen.

Doel 3

Pre-teaching via NUMO

De taalzwakke leerlingen (NT2 of dyslexie) krijgen via NUMO pre-teaching zodat zij hun kans op studiesucces verhogen.

Taalontwikkeling: doelen op langere termijn

Doel 4

Schoolbrede aanpak

We geven vorm aan een gezamenlijke, schoolbrede aanpak van taalontwikkeling. Alle docenten maken hiervan zichtbaar gebruik in hun lessen.

Doel 5

Begeleidingsuren

We geven verder vorm aan de begeleidingsuren en we brengen beter in kaart welke leerlingen extra uitdaging nodig hebben of aankunnen.

Doel 6

Methode-onafhankelijke toetsen

De taalcoördinatoren onderzoeken welke methode-onafhankelijke toetsen er zijn om de doorlopende taalontwikkeling van leerlingen in beeld te brengen. Zo kunnen we steeds gerichter de juiste ondersteuning bieden.

Doel 7

Remedial teaching

We onderzoeken de noodzaak van een remedial teacher, en we stellen die eventueel aan.

2. Leesplezier

Het Ichthus Lyceum zet het succesvolle *Leeseum* voort om leesplezier te bevorderen. Ook bouwen we de samenwerking tussen mediatheek en docenten verder uit, we vergroten de zichtbaarheid van boeken in de vaklokalen en we geven leerlingen, docenten en ouders/verzorgers gerichte leestips.

Huidige situatie

Op het Ichthus Lyceum hebben we veel aandacht voor het bevorderen van leesplezier. Bij het vak Nederlands lezen leerlingen aan het begin van elke les vijftien minuten in stilte. Daarnaast is er de leesclub: het *Leeseum*. Ook is er een actieve samenwerking tussen de taalsecties en de mediatheek. Verder staan er veel leesboeken in de mediatheek en in de vaklokalen.

Bij het vak Engels lezen leerlingen aan het begin van ieder blokuur Engelse leesboeken. Ook bij de vakken Frans en Duits lezen de leerlingen boeken in de les.

In de leesclub (het *Leeseum*) komt op regelmatige basis een tiental leerlingen samen om te praten over boeken, onder begeleiding van een docent Nederlands en de mediathedaris. Zij wisselen tips uit en organiseren activiteiten. Elk jaar organiseren ze een 'leesuitdaging' waarvoor ze alle leerlingen en docenten van de school uitnodigen. Deelnemende leerlingen en docenten maken kans op prijzen. Ook nodigt het *Leeseum* elk jaar een schrijver uit die op school komt vertellen over zijn of haar vak.

Vóór de zomervakantie staat in de nieuwsbrief voor leerlingen en hun ouders/verzorgers een lijst met tips voor leesvoer tijdens de vakantie.

Er is een nauwe samenwerking tussen de sectie Nederlands en de mediatheek. De mediatheek reikt de docenten recente jeugdboeken aan die zij in de klas kunnen aanbevelen.

In ieder klaslokaal Nederlands zijn leesboeken te vinden. Op de gang bij de ingang van de mediatheek staat een ruilbibliotheek waarvan veel leerlingen gebruikmaken.

Leesplezier: doelen en aanpak 2025-2026

Doel 1

Zichtbaarheid leesboeken

We maken leesboeken zichtbaarder in de vaklokalen en in de gangen (mede vanwege de verhuizing van de mediatheek).

Doel 2

Lekker lezen als je klaar bent

Aan het einde van iedere toets van elk vak staat het zinnetje: 'Als je klaar bent, pak je je leesboek en ga je lekker lezen'.

Doel 3

Verplicht lezen in de les

De taalcoördinatoren organiseren een gesprek met leerlingen over verplicht lezen in de les.

Doel 4

Nieuwe boeken

We houden collega's (via het WDL) actief op de hoogte van nieuwe boeken in de mediatheek, daarbij vermelden we welk boek bij welk vak past.

Doel 5

Leestips

Ouders krijgen in elke nieuwsbrief leestips voor boeken die geschikt zijn voor hun kinderen, en eventueel voor henzelf.

Doel 6

Krantenabonnement

De school neemt een abonnement op drie verschillende kranten (bijvoorbeeld *NRC*, *Trouw* en *de Volkskrant*). De kranten zijn beschikbaar voor alle docenten, zodat zij actuele teksten kunnen inzetten voor de lessen.

Leesplezier: doelen op langere termijn

Doel 7

Samenwerking met bibliotheken

De taalcoördinatoren en de mediathecaris versterken de samenwerking met de plaatselijke bibliotheken.

Doel 8

Lezen stimuleren tijdens alle vakken

De taalcoördinatoren onderzoeken of en hoe we tijdens alle vakken het lezen kunnen stimuleren.

Doel 9

Zelfstandig lezen tijdens de les

De taalcoördinatoren onderzoeken of we het zelfstandig lezen aan het begin van de les ook kunnen invoeren bij de vakken Duits en Frans. Zowel losse teksten als boeken zijn geschikt.

3. Taalgericht vakonderwijs

De docenten van alle vakken zijn zich bewust van het belang van taalgericht vakonderwijs. Ook neemt de kennis over taalgericht vakonderwijs schoolbreed toe.

Huidige situatie

Docenten erkennen het belang van taalvaardigheid. Ze melden verschillende problemen: de ene docent krijgt te maken met leerlingen die onvoldoende kennis hebben van schooltaal-woorden, de andere docent wordt geconfronteerd met gebrekkige algemene ontwikkeling. Er is behoefte aan een taalgerichte vakdidactiek. Elke docent die aandacht heeft voor de rol van taal in zijn of haar vak, helpt leerlingen beter te presteren en zich voor te bereiden op de hoge eisen die het onderwijs en de maatschappij stellen.

Op dit moment bieden we in meer of mindere mate taalsteun in de vaklessen. Leerlingen kunnen hun kennis van schooltaal en vaktaal ontwikkelen met behulp van goede voorbeelden en feedback. Het hangt van de docent af welke taalsteun die biedt en hoe. Docenten van moderne vreemde talen vergelijken hun (grammatica)theorie actief met Nederlands en Latijn. Docenten van zaakvakken zetten vooral in op leesvaardigheidsstrategieën. We hebben binnen de school geen gemeenschappelijke taal voor bijvoorbeeld leesstrategieën of de aanpak van de ontwikkeling van woordenschat.

Taalgericht vakonderwijs heeft drie pijlers: (1) taalsteun; (2) contextrijke en betekenisvolle leeromgeving: leerlingen verbinden nieuwe kennis aan bestaande kennis; en (3) interactie: spreken, schrijven en samenwerken rond de leerstof.

Taalgericht vakonderwijs: doelen en aanpak schooljaar 2025-2026

Doel 1

Taalgericht lesgeven in vakwerkplan

Elke sectie beschrijft in het vakwerkplan op welke manier die aandacht besteedt aan taalgericht lesgeven.

Doel 2

Lesbezoeken

De taalcoördinatoren organiseren lesbezoeken waarin de focus ligt op het stimuleren en evalueren van taalgericht vakonderwijs.

Doel 3

Reflectie op resultaten

De taalcoördinatoren reflecteren met collega's op hun ervaringen met taalbeleid in het afgelopen schooljaar. Jaarlijks delen we de resultaten van ons taalbeleid met alle medewerkers en geven we aandacht aan succesvolle interventies.

Doel 4

Vakoverstijgende projecten

We zetten een vakoverstijgend project op met de vakken O&O en Nederlands. We onderzoeken of er meer vakoverstijgende projecten mogelijk zijn en wat er al binnen de school gebeurt. Vakoverstijgende projecten hebben meerdere voordelen. Voor het ontwikkelen van woordenschat is het belangrijk dat leerlingen de woorden zo vaak mogelijk en op verschillende plekken tegenkomen. Een vakoverstijgend project verhoogt deze kans. Bovendien laten vakoverstijgende projecten zien dat verschillende vakken met elkaar zijn verbonden, in plaats van dat we ze beschouwen als afzonderlijke kenniseilanden.

Taalgericht vakonderwijs: doelen op langere termijn

Doel 5

Woordenschatdidactiek

- We vullen hiaten in de woordenschat door gerichte woordenschatdidactiek. We zorgen ervoor dat leerlingen hoogfrequente woorden aanleren en uitbouwen.
- We zoeken overeenkomsten in de woordenschat van verschillende vakken en bieden deze gezamenlijk aan.
- We verbeteren de woordenschatdidactiek in zaakvakken.
- We bieden woordenschat-oefeningen aan in context.
- We stimuleren leerlingen hun woordenschat ook mondeling in te zetten, dit toetsen we ook.

Doel 6

Begrijpend lezen en schrijven

- We ontwikkelen een begrijpend lezen-aanpak die bruikbaar is voor alle vakken, met een gemeenschappelijke taal.
- We toetsen op het juiste referentieniveau.
- We bouwen de doorgaande leerlijn verder uit en koppelen deze aan SLO-referentiekaders.

Doel 7

Uniforme rubrics

We onderzoeken de invoering van uniforme rubrics. De SLO heeft een lijst opgesteld met vakoverstijgende taalvaardigheden, zoals het onderscheiden van 'mening' en 'feit'.

Bronnenlijst

Hajer, M., & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Uitgeverij Coutinho.

Houtveen, Th. (2022). Monitor en differentieer. In: Th. Houtveen & R. van Steensel (red.), *De zeven pijlers van onderwijs in begrijpend lezen* (Stichting Lezen Reeks 35). Eburon.

Hovius, H., Walda, G. (2017). *Taalbeleid op het Ichthus-Lyceum, een verkenning*.

Ichthus Lyceum, Sectie Nederlands. (2017). *Taalbeleid Ichthus Lyceum*.

Konersman, J., Eijnden, S. van den. (2023) *Taalbeleidsplan Ichthus Lyceum 2023-2026*.

Kennistafel Effectief Leesonderwijs. (2021). *Beter leesonderwijs: van weten naar doen!*

Meijerink, H., & Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. (2009). *Referentiekader taal en rekenen: de referentieniveaus*.

Moort, M. van, Helder, A., & Broek, P. van den. (2022). Werk aan het opbouwen van kennis. In: Th. Houtveen & R. van Steensel (red.), *De zeven pijlers van onderwijs in begrijpend lezen* (Stichting Lezen Reeks 35). Eburon.

SLO. *Rubrics: werken met rubrics voor algemene vaardigheden*. <https://www.slo.nl>

SLO. *Taalgericht vakonderwijs*. <https://www.slo.nl/thema/meer/taalgericht-vakonderwijs/>